

Ruské řád se nerojí s určitým tvarem slovesa. Z toho důvodu české řád překládáme do ruštiny různými způsoby:

- a) люблю (-бишь ...) + sloveso nedokonavé: Он любит читать. (Рád čte.)
- b) с удовольствием + sloveso dokonavé: Я с удовольствием напишу Вам. (Рád Вам напиши.)
- c) охотно + sloveso dokonavé: Она охотно вам поможет. (Рáда /s радostí/ вам поможет.)

Českému řád(a) bych, rádi bychom odpovídá v ruštině většinou podmiňovací způsob slovesa хотеть. Рáди bychom se s váми setkali. Мы хотели бы встретиться с вами.

České raději vyjadřujeme v ruštině:

- a) лучше + určitý tvar slovesa: Зůстану радěji дома. Я лучше останусь дома.
- b) предпочитатъ + infinitiv nedokonavého slovesa: Радěji jezdím autem. Я предпочитаю ездить на машине.

České nejraději vyjadřujeme v ruštině výrazem больше всего любить. (Не)радěji mám matku. Я больше всего люблю мать.)

Пřídavná jména, která se užívají převážně v přísudku ve specificko-vaném významu a mají v tomto významu pouze jmeaný tvar:

Jmenný tvar příd. jména	Příklad	Český význam
нужен, -а, -о, -ы (-и) должен, -а, -о, -и намерен, -а, -о, -ы готов, -а -о, -ы обязан, -а, -о, -ы	Нам нужен словарь. Мы должны хорошо учиться. Я намерен поговорить с ним. Мы готовы помочь ему. Вы обязаны слушаться.	potřebujeme musíme hodlám jsme připraveni jste povinni (musíte)
способен, -бна, -о, -ы жив, -а, -о, -ы виден, -а, -о, -ы слышен, -а, -о, -ы	Он способен это сделать. Его родители живы. Уже видна их дача. Слышен звонок. Отсюда хорошо видно и слышно.	je schopen jsou наживу je видет je слышет Отсюда je dobře видет а слышет.

STUPŇOVÁNÍ PŘÍDAVNÝCH JMEN

Jakostní přídavná jména je možno stupňovat. Tvary 2. a 3. stupně jsou jednoduché a složené.

Druhý stupeň:

Tvar	Způsob tvoření	Příklady
jednoduchý	kmen + -ее (-ей) kmen + -е kmen + -ше	краснее (красвей), интереснее легче, дороже, шире дольше, тоньше, старше
složený	более мнее + základní tvar	более (мнее) красивый (-ая, -ое, -ие) более (мнее) интересный (-ая, -ое, -ие)

Roznětky:

1. Jednoduché tvary druhého stupně jsou neohobné. Užívají se převážně v přísudku.
2. Příponou -ее (v hovorovém jazyce a v poezii též -ей) se tvoří 2. stupeň od přídavných jmen, která nemějí kmenovou souhlásku, např. быстрый — быстрее, тёплый — теплее, бедный — беднее, новый — новее, слабый — слабее, глупый — глупее, милый — милее, свежий — свежее, горячий — горячее.

3. Při tvoření druhého stupně příponou -е dochází ke změně kmenové souhlásky:

к — ч	крепкий — крепче, мяккий — мягче, громкий — громче, мелкий — мельче, жаркий — жарче, жёсткий — жёстче, дорогой — дороже, строгий — строже, тугой — туже
г — ж	тихий — тише, сухой — суше, глухой — глуше
х — ш	твёрдый — твёрже, молодой — моложе
д — ж	богатый — богаче, круглый — круче (ale желтый — желтее, знаменитый — знаменитее а жёлтый — жёлтее)
т — ч	простой — проще, чистый — чище, толстый — толще (ale на -йстый mají -ее, парф. плечистый — плечистее)
ст — щ	

4. Někdy se při tvoření 2. stupně příponou -e vypoustí část kmeně -к-, -ок-: рѣдкий — рѣже, короткий — короче, близкий — ближе, низкий — ниже, узкий — уже, высокий — выше, широкий — шире...

5. Nejvidelně se tvoří 2. stupně u těchto přidavných jmen: дешёвый — дешёвле, сладкий — слаще, глубокий — глубже, большой — больше (změna přízvuku!).

6. Příponou -ше se tvoří 2. stupně pouze od přidavných jmen долгий — дольше, тонкий — тоньше, старый — старше a od přílovců далеко — дáleше, рано — раньше. Po *а* a *н* se v těchto tvarech píše měkký znak.

7. V některých případech se tvoří 2. stupně od jiného kmeně, např. хороший — лучше, плохой — хуже, маленький — меньше.

8. Některá přidavná jména mohou tvořit ohebný 2. stupně příponou -ший: большой — больший, маленький — меньший, короткий — короткий, плохой — худший, молодой — младший, старый — старший, высокий — высший, низкий — низкий... Tyto tvary (kromě больший a меньший) však mají většinou význam 3. stupně, i když lepší a lepší však mají většinou význam 2. stupně, např.: товар лучший a худший mohou rovněž označovat nejlepší / nejvyšší / kvalitu, высший (nižší) сорт чая (nejlepší / nejhorší / druh čaje), в худшем случае (v nejhrošším případě), по меньшей мере (přinejmenším). Často jsou součástí terminologických výrazů: высшее образование — vysokoškolské vzdělání, младший лейтенант — podporučík, старшая медсестра — vrchní sestra aj.

9. Předpona по- dodává tvarům druhého stupně význam trochu, o něco, např.: постарше — trochu (o něco) starší, повеселее — trochu (o něco) veselější. Tyto tvary mohou vystupovat i ve funkci přívlastku za svým podstatným jménem: Покажите мне костюм подешевле. (= Покажите мне более дешёвый костюм.)

10. Slovnávaný předmět se u jednoduchých tvarů druhého stupně vyjadřuje tvarem 2. pádu nebo pomocí spojky чем + 1. pád: Сестра je младší než я. Сестра моложе меня. Сестра моложе, чем я. U složených tvarů se srovnávaný předmět vyjadřuje spojkou чем. Фильм более интересный, чем спектакль.

11. Složené tvary se používají především v přívlastku, např.: Я тебе покажу более интересную книгу. Jednoduché tvary se užívají v přísudku, např.: Петя выше меня.

Třetí stupně:

Твар	Зрүсоб твораені	Прыклады
jednoduchý	kmene + -ейший / -айший	красивейший, интереснейший, крепчайший, строжайший
složený	самый / наиболее / (наименее) + základní tvar / jednoduchý tvar / druhého stupně + всего, всех	самый (наиболее) красивый, самый (наиболее) интересный, наименее известный / красивее всего (всех) / лучше всего (всех)

Roznámkы:

1. Tvary s příponou -айший se tvoří pouze od přidavných jmen, jejichž kmen je zakončen na souhlásku г, к, х, které se mění v ж, ч, ш: стрóгий — стрóжайший, крепкий — крепчайший, тихий — тишайший. V ostatních případech se třetí stupně tvoří příponou -ейший: новый — новейший, интересный — интереснейший, веселый — веселейший. Předpona -айший je vždy přízvuková.

2. Jednoduché tvary třetího stupně označují většinou velmi vysoký stupeň daného příznaku (elativ): важнейшая проблема — velmi důležitý (nejdůležitější) problém, мельчайшие подробности — nejmenší podrobnosti apod.

3. Složené tvary se samým jsou stylisticky neutrální, se slovy наиболее (naiménee) se užívají spíše v knižním stylu. Užívají se v přívlastku i v přísudku.

4. Složené tvary se slovy всех (всеог) se užívají pouze v přísudku. Всех se užívá tehdy, jestliže porovnáváme věci stejného druhu, např. Он умнее всех. Это здание красивее всех (зданий). Всеог se užívá tehdy, jestliže porovnáváme s ostatními druhy, např. Здрóвье дороже всеог. Больше всеог я люблю поколад.

Словни чаша

Dr. Vlastislav Břeto